

Nr 51.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315) samt om fortsatt giltighet av samma lag, dels ock väckt motion om åtgärder till förstärkande av rätten för utlännning, som är gift med svensk kvinna, att vistas här i riket.

Genom en den 23 maj 1947 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 297, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

angående ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315) samt om fortsatt giltighet av samma lag.

Häri genom förordnas, dels att 1, 2, 8, 15, 19, 24, 25, 31, 33—35, 42, 46, 47, 49 och 51 §§ utlänningslagen den 15 juni 1945¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels att 44 § i lagen skall upphöra att gälla, dels att till lagen skola fogas två nya paragrafer, betecknade 38 a § och 46 a § samt av nedan upptagen lydelse, dels ock att lagen, vilken gäller till och med den 30 juni 1947, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1950.

(Gällande lydelse:)

1 §.

Utlänning som ——— såsom pass.

Legitimationshandling skall, där Konungen det förordnar, vara försedd med påteckning av svensk myndighet (visering). Erfordras ej enligt vad nu sagts visering, skall legitimationshandlingen i fall som avses i 28 § första stycket vara försedd med bevis om uppehållstillstånd.

2 §.

Ämnar utlännning här i riket utöva verksamhet varför jämlikt 13 eller 14

(Föreslagen lydelse:)

1 §.

Där Konungen så förordnar, må utlännning endast med särskilt tillstånd av svensk myndighet (visering) inresa och uppehålla sig i riket. Att även eljest för inresa i visst fall kräves särskilt tillstånd stadgas i 28 § första stycket.

2 §.

Där Konungen så förordnar, må utlännning, som ämnar här i riket an-

¹ Senaste lydelse av 33 och 49 §§ se SFS 1946:360.

(Gällande lydelse)

§ *erfordras arbetstillstånd, skall bevis om sådant tillstånd finnas å legitimationshandlingen.*

8 §.

Uppehållstillstånd meddelas av den centrala utlänningsmyndigheten.

Uppehållstillstånd skall — — — riket (utresebeslut).

Bevis om uppehållstillstånd skall tecknas å legitimationshandlingen.

15 §.

Arbetstillstånd meddelas av den centrala utlänningsmyndigheten.

I ärende angående sådant tillstånd skall den centrala utlänningsmyndigheten, där ej ärendet är av synnerligen brådskande natur, inhämta utlåtande från den centrala arbetsmarknadsmyndigheten eller från offentlig arbetsförmedlingsanstalt för den ort, där arbetsanställningen skall innehavas, ävensom bereda sammanslutningar av arbetsgivare eller arbetstagare inom verksamhetsområdet i fråga tillfälle att uttala sig.

Arbetstillstånd skall — — — finnas erforderliga.

(Föreslagen lydelse)

taga anställning eller utöva verksamhet för vilken jämlikt 13 eller 14 § erfordras arbetstillstånd, inresa endast om sådant tillstånd meddelats.

8 §.

Fråga om uppehållstillstånd prövas av den centrala utlänningsmyndigheten. I den omfattning Konungen förordnar må ansökan om sådant tillstånd upptagas jämväl av lokal myndighet, som därvid äger bevilja tillstånd; finnes ansökan ej böra bifallas, skall ärendet underställas den centrala utlänningsmyndigheten.

15 §.

Fråga om arbetstillstånd prövas av den centrala utlänningsmyndigheten. I den omfattning Konungen förordnar må ansökan om sådant tillstånd upptagas jämväl av lokal myndighet, som därvid äger bevilja tillstånd; finnes ansökan ej böra bifallas, skall ärendet underställas den centrala utlänningsmyndigheten.

Innan den centrala utlänningsmyndigheten avgör fråga om arbetstillstånd, skall samråd äga rum med den centrala arbetsmarknadsmyndigheten, vilken i ärende av principiell betydelse eller eljest av större vikt bör bereda sammanslutningar av arbetsgivare och arbetstagare inom verksamhetsområdet i fråga tillfälle att uttala sig.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Bevis om arbetstillstånd skall, så snart det lämpligen kan ske, tecknas å legitimationshandlingen.

19 §.

19 §.

Utlänning som — — — — — fall, nämligen

1) om han är — — — — — dylik sysselsättning;

2) om han har — — — — — sin försörjning;

3) om han varit — — — — — osedlig verksamhet;

4) om han ej — — — — — 1 § sägs;

5) om hans legitimationshandling icke är, där så erfordras, försedd med bevis som i 2 § sägs;

5) om han icke, där så erfordras enligt 1, 2 eller 28 §, erhållit visering, arbetstillstånd eller uppehållstillstånd;

6) om han uraktlåter — — — — — oriktig uppgift;

7) om han tidigare blivit härifrån utvisad samt icke erhållit Konungens tillstånd att återvända, där sådant erfordras.

7) om han tidigare blivit härifrån utvisad samt icke erhållit tillstånd att återvända, där sådant erfordras.

I fall — — — — — 3) sägs.

Innehar utlänning legitimationshandling som är försedd med visering, må han avvisas allenast på sådan grund som ovan i 6) sägs.

Innehar utlänning visering, må han avvisas allenast på sådan grund som ovan i 6) sägs.

24 §.

24 §.

Avvisning skall — — — angående verkställigheten.

Utlänningen bör — — — — — orsaker flytt.

Kan avvisning ej genast verkställas, må, intill dess sådant kan ske, polismyndigheten taga utlänningen i förvar eller ställa honom under uppsikt; och skall polismyndigheten där om ofördröjligen underrätta den centrala utlänningsmyndigheten. I tvivelaktiga fall eller där svårighet möter för avvisningens verkställande skall polismyndigheten överlämna frågan om verkställigheten till den centrala myndighetens avgörande. Har sådant överlämnande skett, äger den centrala myndigheten förordna, att

Kan avvisning ej genast verkställas, må, intill dess sådant kan ske, polismyndigheten taga utlänningen i förvar eller ställa honom under uppsikt; och skall polismyndigheten därom ofördröjligen underrätta den centrala utlänningsmyndigheten. I tvivelaktiga fall eller där svårighet möter för avvisningens verkställande skall polismyndigheten överlämna frågan om verkställigheten till den centrala myndighetens avgörande. Har sådant överlämnande skett, äger den centrala myndigheten förordna, att utlänning-

(Gällande lydelse:)

utlänningen skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

25 §.

Saknar utlänning legitimationshandling som i 1 § sägs, eller kvarbliver han efter utgången av den tid han äger rätt att vistas här i riket, må den centrala utlänningsmyndigheten meddela förordnande, att han ofördröjligen eller inom viss tid skall avresa från riket vid äventyr att han, därest han ej avreser, skall förpassas ur riket (förpassningsbeslut).

Har den — — — — — förpassningsbeslut meddelas.

31 §.

Länsstyrelse må — — — utlänningar, nämligen

- 1) zigenare ävensom — — — dylik sysselsättning;
- 2) den som — — — otuktiga levnadssätt;
- 3) den som — — — — — annan hantering;
- 4) den som här i riket genom utslag, som äger laga kraft, blivit för annat brott än ovan avses dömd till straffarbete, fängelse ej under sex månader, internering eller förvaring, ungdomsfängelse eller tvångsuppfost-
ran eller ock förklarats vara övertygad om gärning, varå straffarbete eller fängelse i sex månader kan följa men jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen befunnits strafflös, allt såframt gärningens beskaffenhet föranleder till antagande att fara av hans vistelse i riket kan uppstå för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet; dock att utvisning för gärningen ej må ske, där ej förhör som i 33 § sägs i ärendet hållits innan sex månader förflutit

(Föreslagen lydelse:)

en skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt. *Föreligga skäl att av polismyndighet meddelat beslut om avvissning icke skall lända till efterrättelse, äger den centrala myndigheten förordna därom.*

25 §.

Uppehåller sig utlänning i riket utan legitimationshandling som i 1 § sägs eller utan att, där så erfordras, innehava visering eller uppehållstillstånd, må den centrala utlänningsmyndigheten meddela förordnande, att han ofördröjligen eller inom viss tid skall avresa från riket vid äventyr att han, därest han ej avreser, skall förpassas ur riket (förpassningsbeslut).

31 §.

- 4) den som här i riket genom utslag, som äger laga kraft, blivit för annat brott än ovan avses dömd till straffarbete, fängelse ej under sex månader, internering eller förvaring, ungdomsfängelse eller tvångsuppfost-
ran eller ock förklarats vara övertygad om gärning, varå straffarbete eller fängelse i sex månader kan följa men enligt lagen om villkorlig dom erhållit anstånd med straffets ådömande eller jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen befunnits strafflös, allt såframt gärningens beskaffenhet föranleder till antagande att fara av hans vistelse i riket kan uppstå för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet; dock att utvisning för gärningen ej må ske,

(Gällande lydelse:)

från det han efter utståndet straffarbete eller fängelse blivit frigiven eller ock efter internering, förvaring, ungdomsfängelse eller tvångsuppfost-
 ran blivit utskriven eller, där utlän-
 ningen befunnits strafflös, inom ett
 år från det utslaget vann laga kraft;

5) den som — — — — — sådant brott.

Vid bedömande — — — — — äro därtill.

Om hemsändande av utlänning som
 faller fattigvården till last är *särskilt
 stadgat*.

33 §.

Finner länsstyrelse, efter framställ-
 ning av polismyndighet eller eljest, an-
 ledning till utvisning av utlänning
 föreligga på grund av stadgande i
 31 §, skall länsstyrelsen föranstalta
 därom att utlänningen, så snart ske
 kan, inställes till förhör inför länssty-
 relsen; *dock må, där utlänning förva-
 ras i kronohäkte som står under lag-
 faren tillsyningsmans uppsikt, förhö-
 ret efter länsstyrelsens beprövande
 kunna hållas av tillsyningsmannen.*

*Vid förhör varom nu är sagt äger
 utlänningen, där han så äskar, åtnjuta
 hjälp. Länsstyrelsen skall, om utlän-
 ningen det begär, förordna lämplig
 person att biträda honom, där han är
 på fri fot dock allenast om han kan
 antagas icke äga tillgång till gäldande
 av biträdesersättning. Om vad nu är
 stadgat åligger det länsstyrelsen att
 före förhöret underrätta utlänningen.*

Över förhöret — — — — — vid förhöret.

Ärende angående — — — strafftidens utgång

(Föreslagen lydelse:)

där ej förhör som i 33 § sägs i ären-
 det hållits innan sex månader förflu-
 tit från det han efter utståndet straff-
 arbete eller fängelse blivit frigiven el-
 ler ock efter internering, förvaring,
 ungdomsfängelse eller tvångsuppfost-
 ran blivit utskriven eller, där utlän-
 ningen *fått villkorlig dom eller* befun-
 nits strafflös, inom ett år från det ut-
 slaget vann laga kraft;

Om hemsändande av utlänning som
 faller fattigvården till last *beslutar Ko-
 nungen*.

33 §.

Finner länsstyrelse, efter framställ-
 ning av polismyndighet eller eljest, an-
 ledning till utvisning av utlänning
 föreligga på grund av stadgande i
 31 §, skall länsstyrelsen föranstalta
 därom att utlänningen, så snart ske
 kan, inställes till förhör inför länssty-
 relsen.

*Vid förhöret äger utlänningen åt-
 njuta biträde. Har utlänningen ej ut-
 sett biträde och finnes på grund av
 sakens beskaffenhet eller eljest hans
 rätt icke kunna utan biträde tillvara-
 tagas, skall länsstyrelsen därtill för-
 ordna lämplig person. Är utlänningen
 ej på fri fot, skall även eljest, om han
 begär det, biträde förordnas av läns-
 styrelsen. Om vad nu är stadgat åligger
 det länsstyrelsen att före förhöret
 underrätta utlänningen.*

(Gällande lydelse:)

34 §.

Utvisningsbeslut skall innehålla förbud för utlänningen, vid äventyr som i 42 § sägs, att utan *Konungens tillstånd* återvända till riket; och skall länsstyrelsen i beslutet giva till känna vad utlänningen har att iakttaga, där han vill söka ändring i beslutet, samt tillställa honom skriftligt beslut så snart ske kan. Är utlänningen tillstådes, skall beslutet ock muntligen avkunnas för honom.

När beslut — — — — — kan, underrättas.

35 §.

Vill den som genom länsstyrelses beslut förklarats skola utvisas överklaga beslutet, äger han till länsstyrelsen ingiva eller med posten i betalt brev insända sina till Konungen ställda besvär. Besvären skola vara länsstyrelsen tillhanda sist å åttonde dagen efter det beslutet tillställdes utlänningen. Förvaras klaganden i häkte, må besvären inom tid som nu sagts ingivas till tillsyningsmannen vid häktet, som har att ofördröjligen insända besvären till länsstyrelsen. Vill utlänning som icke är på fri fot anföra besvär, dligger det länsstyrelsen eller tillsyningsman vid häkte att tillse att utlänningen därvid ej saknar nödigt biträde.

Inkomna besvär — — — nedre justitierevisionen.

(Föreslagen lydelse:)

34 §.

Utvisningsbeslut skall innehålla förbud för utlänningen, vid äventyr som i 42 § sägs, att utan *tillstånd i den ordning 38 a § stadgar* återvända till riket; och skall länsstyrelsen i beslutet giva till känna vad utlänningen har att iakttaga, där han vill söka ändring i beslutet, samt tillställa honom skriftligt beslut så snart ske kan. Är utlänningen tillstådes, skall beslutet ock muntligen avkunnas för honom.

35 §.

Över utvisningsbeslut må utlänningen klaga hos Konungen genom besvär. Klagande har att till länsstyrelsen inkomma med besvären inom åtta dagar efter det beslutet tillställdes honom. Är klaganden intagen i fångvårdsanstalt eller häkte, må besvären inom samma tid ingivas till styresmannen för anstalten eller föreståndaren för häktet. Denne skall tillse att klaganden vid besvarens anförande ej saknar nödigt biträde.

38 a §.

Tillstånd för utvisad utlänning att återvända till riket meddelas av Konungen eller, såvitt fråga är om kort besök för angelägenhet av synnerlig vikt, av den centrala utlänningsmyndigheten.

(Gällande lydelse:)

42 §.

Har utlänning som blivit härifrån utvisad återvänt utan att han därtill erhållit Konungens tillstånd, där sådant erfordras, och har han ej av politiska orsaker flytt från det land, varifrån han hit ankommit, straffes med fängelse i högst sex månader. Sedan utlänningen undergått straff, skall han omedelbart föras ur riket; och skall därvid förfaras enligt de i 36 § angivna grunderna.

Den som skäligen misstänkes för brott varom i denna paragraf sägs skall, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, tagas i häkte.

46 §.

Innan den centrala utlänningsmyndigheten meddelar utrese-, avvissnings- eller förpassningsbeslut eller beslut rörande verkställighet av utvisning, skall yttrande inhämtas från en nämnd bestående av tre ledamöter (utlänningsnämnden).

Beträffande utlänning, för vilken utresebeslut gäller, må förpassningsbeslut meddelas utan nämndens hörande. Utan hinder av vad i första stycket stadgas må vidare, där ärendet är av synnerligen brådskande natur, den centrala utlänningsmyndigheten i ärendet meddela beslut utan att yttrande inhämtats från nämnden; dock skall beslutet snarast möjligt anmälas för nämnden.

Den centrala utlänningsmyndigheten må jämväl i andra ärenden än i första stycket sägs inhämta nämndens yttrande.

Ledamöterna av — — — stadgade behörighetsvillkoren.

I den centrala utlänningsmyndighetens protokoll skall nämndens yt-

(Föreslagen lydelse:)

42 §.

Har utlänning som blivit härifrån utvisad återvänt utan tillstånd, där sådant erfordras, och har han ej av politiska orsaker flytt från det land, varifrån han hit ankommit, straffes med fängelse i högst sex månader. Sedan utlänningen undergått straff, skall han omedelbart föras ur riket; och skall därvid förfaras enligt de i 36 § angivna grunderna.

46 §.

I ärende som avses i denna lag äger den centrala utlänningsmyndigheten inhämta yttrande från en nämnd bestående av tre ledamöter (utlänningsnämnden).

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

rande antecknas, så ock särskild mening som yppats av någon dess ledamot.

46 a §.

Yttrande från utlänningsnämnden skall, om ej ärendet är synnerligen brådskande, inhämtas innan den centrala utlänningsmyndigheten meddelar beslut i ärenden av följande slag:

a) avisning;

b) utresebeslut;

c) förpassning i annat fall än där utresebeslut gäller;

d) verkställighet av utvisning, där utlänningen som skäl mot åtgärden åberopar, att han av politiska orsaker flytt från det land, till vilket han skall befordras, eller att han i sistnämnda land kan antagas icke åtnjuta trygghet mot att bliva återsänd till land, från vilket han av dylika orsaker flytt, samt detta påstående ej är uppenbarligen oriktigt;

e) verkställighet av avisning eller förpassning, där utlänningen åberopar skäl som sägs under d) samt påståendet ej prövats av utlänningsnämnden i avisnings- eller förpassningsärendet och ej är uppenbarligen oriktigt.

Har beslut som avses i första stycket meddelats utan att nämndens yttrande inhämtats, skall beslutet snarast möjligt anmälas för nämnden.

47 §.

Över den centrala utlänningsmyndighetens avisnings- eller förpassningsbeslut eller beslut rörande verkställighet av utvisning, så ock över myndighetens beslut i ärende angående uppehålls- eller arbetstillstånd, som tillika innehåller utrese- eller förpassningsbeslut, må klagan föras, där

47 §.

Över den centrala utlänningsmyndighetens beslut i ärende som avses i 46 a § eller beslut i ärende angående uppehålls- eller arbetstillstånd, som tillika innehåller utrese- eller förpassningsbeslut, må klagan föras allenast om utlänningsnämnden ej avgivit yttrande i ärendet eller om nämnden el-

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

antingen utlänningsnämnden eller någon dess ledamot yppat avvikande mening eller ock beslutet meddelats utan att yttrande inhämtats från nämnden. Vad sålunda stadgats skall dock ej gälla förpassningsbeslut varom i 46 § andra stycket första punkten sägs.

Klagan föres hos Konungen genom besvär, som skola ingivas eller med posten i betalt brev insändas till den centrala utlänningsmyndigheten eller länsstyrelsen. Besvären må ock, där klaganden förvaras i häkte ingivas till tillsyningsmannen vid häktet. Besvären skola vara den centrala myndigheten, länsstyrelsen eller tillsyningsmannen tillhanda sist å åttonde dagen efter det beslutet tillställdes utlännningen. Länsstyrelse och tillsyningsman äro pliktiga att ofördröjligen insända inkomna besvär till den centrala utlänningsmyndigheten. Vill utlännning som icke är på fri fot anföras besvär, åligger det länsstyrelsen eller tillsyningsman vid häkte att tillse att utlännningen därvid ej saknar nödigt biträde.

Inkomna besvär skall den centrala utlänningsmyndigheten, så snart ske kan, jämte eget utlåtande och övriga till ärendet hörande handlingar insända till justitiedepartementet.

49 §.

Äger utlännning föra klagan över den centrala utlänningsmyndighetens beslut rörande avvissning, förpassning eller verkställighet av utvisning eller över länsstyrelses beslut angående utvisning, må beslutet ej verkställas innan tiden för anförande av besvär utgått, eller, när besvär anförts, Konung-

ler någon dess ledamot yppat avvikande mening. Över myndighetens beslut om verkställighet av avvissning, förpassning eller utvisning i andra fall än som avses i nämnda lagrum under d) och e) må klagan ej föras.

Klagan föres hos Konungen genom besvär. Klagande har att till den centrala utlänningsmyndigheten eller länsstyrelsen inkomma med besvären inom åtta dagar efter det beslutet tillställdes honom. Är klaganden intagen i fångvårdsanstalt eller häkte, må besvären inom samma tid ingivas till styresmannen för anstalten eller föreståndaren för häktet. Denne skall tillse att klaganden vid besvarens anförande ej saknar nödigt biträde.

49 §.

Beslut av den centrala utlänningsmyndigheten, över vilket enligt 47 § klagan må föras, samt länsstyrelses beslut om utvisning må ej verkställas utan att det äger laga kraft eller ock utlännningen enligt 29 eller 36 § avgivit förklaring, att han åtnöjes med beslutet.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

en meddelat beslut eller ock utlänningen enligt 29 eller 36 § avgivit förklaring, att han åtnöjes med beslutet.

Kan beslut om utlännings avvisning, förpassning eller utvisning icke verkställas eller *ypas nya skäl efter det Konungen meddelat eller fastställt avvisnings- eller förpassningsbeslut eller meddelat utvisningsbeslut enligt 37 § eller efter det annat utvisningsbeslut vunnit laga kraft, må Konungen förordna, att beslutet icke skall lända till efterrättelse*, ävensom meddela de föreskrifter med avseende å utlänningens uppehåll i riket som kunna prövas erforderliga eller ock uppdraga åt den centrala utlänningsmyndigheten att meddela sådana föreskrifter.

Har den — — — — till efterrättelse.

Finner på — — — — beslutets dag.

51 §.

Finnes i — — — — — — — — prövas lämplig.

Vid förhöret skall för att tillvarata statens intresse lämplig person, som av länsstyrelsen därtill förordnas, vara närvarande. Rätten eller på landet domaren skall inkalla utlänningen till förhöret, om han är på fri fot, och eljest ombesörja att han inställes vid rätten. Hörsammar icke utlänning, som är på fri fot, kallelse att inställa sig, må rätten förordna att han skall hämtas.

Utlänningen äger, där han så äskar, vid förhöret åtnjuta hjälp. Rätten eller på landet domaren skall, om utlänningen det begär, förordna lämplig person att biträda honom, där han är på fri fot dock allenast om han kan antagas icke äga tillgång till gäldande av biträdesersättning. Om vad nu är stadgat åligger det rätten eller do-

Kan beslut om utlännings avvisning, förpassning eller utvisning icke verkställas eller *föreligga eljest skäl att beslutet icke längre skall lända till efterrättelse, må Konungen förordna där-om* ävensom meddela de föreskrifter med avseende å utlänningens uppehåll i riket som kunna prövas erforderliga eller ock uppdraga åt den centrala utlänningsmyndigheten att meddela sådana föreskrifter.

51 §.

Vid förhöret skall för att tillvarata statens intresse lämplig person, som av länsstyrelsen därtill förordnas, vara närvarande. Rätten skall inkalla utlänningen till förhöret, om han är på fri fot, och eljest ombesörja att han inställes vid rätten. Hörsammar icke utlänning, som är på fri fot, kallelse att inställa sig, må rätten förordna att han skall hämtas.

Vid förhöret äger utlänningen åtnjuta biträde. Har utlänningen ej utsett biträde och finnes på grund av sakens beskaffenhet eller eljest hans rätt icke kunna utan biträde tillvaratagas, skall rätten därtill förordna lämplig person. Är utlänningen ej på fri fot, skall även eljest, om han begär det, biträde förordnas av rätten. Om vad nu är stad-

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

maren att före förhöret underrätta utlänningen.

Där omständigheterna det påkalla, förordne rätten att förhöret skall hållas inom stängda dörrar. Angående förhöret skall i övrigt, där ej annat följer av vad i 59 § stadgas, i tillämpliga delar gälla vad som är föreskrivet om brottmål däri talan om ansvar föres.

Rätten eller domaren skall, sedan utredningen avslutats, skyndsamt insända protokoll och övriga handlingar i ärendet till justitiedepartementet.

gat skall rätten före förhöret underrätta utlänningen.

Där omständigheterna det påkalla, förordne rätten att förhöret skall hållas inom stängda dörrar. Angående förhöret skall i övrigt, där ej annat följer av vad i 59 § stadgas, i tillämpliga delar gälla vad om rättegång i brottmål är stadgat; förhöret skall anses som bevisupptagning utom huvudförhandling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947; dock att 31 § sista stycket, 33 § andra stycket, 42 § andra stycket, 44 § och 51 § i nu gällande lydelse skola äga tillämpning till och med den 31 december 1947.

I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse som i lagen avses skall vad där är stadgat om ansvar gälla även efter den 30 juni 1950.

Uppehålls- eller arbetstillstånd må meddelas även för tid efter den 30 juni 1950, dock ej längre än för högst fem år efter sistnämnda dag.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehäft en inom andra kammaren före propositionens avlämnande väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 252 av fru *Ewerlöf* och herr *Håstad*.

I motionen hemställes, att riksdagen för sin del måtte besluta om tillägg till utlänningslagen i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionen förordats, i syfte att förstärka med svensk kvinna gift utländsk mans rätt att här i riket vistas. — Enligt vad som anföres i motionen bör 10 § utlänningslagen kompletteras med ett stadgande av ungefärligen följande innebörd och lydelse: »Förlängning av uppehållstillstånd för utländsk man, som är gift med svensk kvinna, må icke, så länge makarna sammanleva, vägras med mindre synnerliga skäl därtill äro.»

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen. I fråga om motionärernas motivering hänvisas till motionen.

Propositionen.

Lagen den 15 juni 1945 (nr 315) om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslagen) trädde i kraft den 1 juli 1945 och gäller till och med den 30 juni 1947. Huvudprinciperna i lagen, vilka överensstämma med tidigare lagstiftning på området, innebära skyldighet för utlänningspersoner, som önskar inresa eller uppehålla sig i vårt land, att vara försedd med pass eller liknande legitimationshandling samt att vid vistelse här utöver viss tid inneha uppehållstillstånd och vid arbetsanställning i landet arbetstillstånd. Därjämte innehåller lagen bland annat stadganden om avvísning, förpassning eller utvisning av utlänningspersoner, som av någon anledning icke anses böra få inresa eller uppehålla sig i riket, samt straffbestämmelser för överträdelser av lagen. I lagen ha även meddelats olika fullmakter för Kungl. Maj:t, dels att meddela tillämpningsföreskrifter och dels att utan hinder av vad i lagen stadgas utfärda på grund av särskilda förhållanden nödiga specialbestämmelser. Flertalet tillämpningsföreskrifter till lagen ha meddelats i utlänningskungörelsen den 15 juni 1945 (nr 317).

Med anledning av att giltighetstiden för utlänningslagen utgår den 30 juni 1947 anbefallde Kungl. Maj:t den 26 april 1946 statens utlänningskommission att, efter berörda myndigheters hörande, inkomma med förslag till de ändringar i lagen, som kunde anses erforderliga och lämpliga i samband med förlängning av lagens giltighetstid efter den 1 juli 1947. Till fullföljande härav har kommissionen i skrivelse den 14 december 1946 framlagt åtskilliga förslag till lagändringar.

På uppdrag av statsrådet Mossberg har ordföranden i statens utlänningskommission Nils Hagelin inom socialdepartementet verkställt översyn av nämnda kommissions och statens flyktingsnämnds verksamhet och organisation, i syfte att skapa en efter fredsmässiga förhållanden avpassad ordning för handläggningen av de frågor, som hittills ankommit på nämnda organ. Angående verksamheten för flyktingar har framlagts en promemoria av den 11 februari 1947, under det att utlänningskommissionens organisation och verksamhet i övrigt behandlats i en särskild promemoria av den 31 januari 1947. I sistnämnda promemoria har utredningsmannen jämväl föreslagit ändringar i 8 och 15 §§ utlänningslagen. I anslutning till förslagen rörande verksamheten för flyktingar har utredningsmannen i en särskild promemoria av den 11 februari 1947 föreslagit upphävande av bestämmelserna i 61 § 2 mom. fattigvårdslagen om utlännings hemsändande.

På grundval av de förslag till ändringar i utlänningslagen, som sålunda framlagts dels av utlänningskommissionen och dels av utredningsmannen, har

inom justitiedepartementet utarbetats en promemoria med utkast till vissa ändringar i lagen. Över denna promemoria ha efter remiss yttranden avgivits av socialstyrelsen, statens utlänningskommission, statens arbetsmarknadskommission, utlänningsnämnden, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Malmöhus och Göteborgs och Bohus län ävensom av svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och Sveriges advokatsamfund. Yttranden hava jämväl bilagts av överståthållarämbetet från poliskammaren och kriminalpolisintendenten i Stockholm samt av länsstyrelsen i Malmöhus län från poliskamrarna i Malmö och Hälsingborg.

Sistnämnda promemoria ligger till grund för det förslag till förlängning och ändring i utlänningslagen, som framlagts i förevarande proposition. Frågan om utlänningskommissionens och statens flyktingnämnds organisation och verksamhet har behandlats i propositionen nr 270, vilken hänvisats till behandling av statsutskottet. Förslaget om upphävande av bestämmelserna i 61 § 2 mom. fattigvårdslagen om utlännings hemsändande har upptagits i proposition nr 274, vilken tilldelats andra lagutskottet (Utlåtande nr 40).

Beträffande frågan om fortsatt giltighet av utlänningslagen har *föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, i förevarande proposition anfört följande.

»Den i utlänningslagen föreskrivna utlänningskontrollen avser att utgöra ett skydd mot oreglerad invandring till eller vistelse i vårt land av utlänningar, som med hänsyn till arbetsmarknadsläget eller sin vandel eller av andra skäl icke anses önskvärda här. Det stora antal utlänningar, som för närvarande uppehåller sig i riket, samt Sveriges i förhållande till flertalet övriga europeiska länder gynnsamma ekonomiska läge gör, att någon form av sådan kontroll torde vara erforderlig under överskådlig tid. Såsom utlänningsnämnden framhållit kan emellertid icke anses uteslutet, att inom en icke alltför avlägsen framtid vissa förändringar inom den internationella samfärdseln komma att inträda, vilka äro ägnade att inverka på utformningen av utlänningslagstiftningen. Även i övrigt torde behov föreligga av en mera genomgripande revision av lagstiftningen i syfte bland annat att i mesta möjliga mån åstadkomma en förenkling och begränsning av kontrollsystemet. En sådan översyn av lagstiftningen kan dock icke lämpligen genomföras förrän förhållandena i vissa avseenden något mera stabiliserats.

Med härsyn härtill synes det mig icke lämpligt att, såsom utlänningskommissionen föreslagit, nu giva utlänningslagen obegränsad giltighet, utan lagen bör enligt min mening endast provisoriskt förlängas. När tiden kan vara mogen för att införa en permanent lagstiftning på detta område är svårt att bedöma. Det synes dock vara tillrådligt att lagen förlänges på tre år. Detta innebär emellertid icke, att förslag till en permanent lagstiftning ej skulle kunna framläggas förr, om förutsättningar därför uppkomma.

Av de förslag till ändringar i utlänningslagen, som utlänningskommissionen framlagt, har kommissionen förklarat vissa kunna anstå till en senare, mera definitiv revision av utlänningslagstiftningen. De övriga förslagen ha däremot ansetts böra genomföras redan vid en provisorisk förlängning av lagen

Jag har därför funnit mig kunna i huvudsak begränsa frågan om ändringar i utlänningslagen till sistnämnda förslag.»

Innebörden av de ändringar i utlänningslagen som föreslås i propositionen framgår av uppställningen av lagtexten i gällande och föreslagen lydelse. Utskottet hänvisar till denna uppställning och till den redogörelse för ändringarna som lämnas i propositionen.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från statens utlänningskommission och från utlänningsnämnden. I yttrandena avstyrkes bifall till motionen. *Utlänningskommissionen* anför följande.

Prövning av ärenden om uppehållstillstånd för utlänningar måste alltid ske under beaktande av alla de omständigheter, som kunna inverka å den allmänna utlänningspolitiken eller å statens intresse i det enskilda ärendet. Därvid bör hänsyn tagas till utrikespolitiska, befolkningspolitiska, arbetsmarknadspolitiska, statsekonomiska samt ordnings- och säkerhetssynpunkter. Skulle dessa förhållanden i det enskilda fallet tala för att uppehållstillstånd skall vägras utlänningen, måste däremot vägas utlänningens eget intresse av att få kvarstanna i riket. Av de skäl, vilka kunna motivera hans önskan härtill, torde här endast behöva beröras de, som grunda sig på utlänningens anknytning till Sverige.

Givet är, att en utlänning kan vara mer eller mindre starkt anknuten till vårt land. Därvid inverkar ej endast sådana omständigheter, som om utlänningen vistats här längre eller kortare tid eller om han ingått äktenskap med svensk kvinna. Även andra omständigheter kunna giva stark anknytning, såsom om utlänningen har barn, som äro svenska medborgare, om utlänningen är född i Sverige och genomgått svenska skolor, om han här i Sverige upparbetat ett företag, av vilket han är beroende för sin och sin familjs försörjning m. m. Den anknytning till Sverige, som uppkommer genom det i den remitterade motionen angivna fallet, nämligen att utlänningen är gift med svensk kvinna, kan likaledes vara av större eller mindre styrka. Om t. ex. en statslös utlänning utomlands ingår äktenskap med en svensk kvinna, som aldrig varit i Sverige, eller som nyligen förvärvat det svenska medborgarskapet genom naturalisation eller tidigare äktenskap med svensk man, kan i många fall anknytningen vara väsentligt svagare än i de förut angivna fallen.

Över huvud taget torde kunna sägas, att stark anknytning till Sverige kan vinnas på många olika sätt, varav äktenskap med svensk kvinna är ett men icke med nödvändighet det, som ger den starkaste anknytningen. Under sådana förhållanden synes det ej finnas anledning att ställa dessa fall i en särställning vid utlänningslagstiftningens tillämpning. Den i motionen åberopade satsen om kvinnans likställighet med mannen synes för övrigt närmast leda till den konsekvensen, att utländsk kvinna som ingår äktenskap med svensk man bibehåller sin tidigare nationalitet.

Vad i den remitterade motionen anförts har utlänningskommissionen mera uppfattat som en allmän önskan att av humanitära skäl bereda utlänningar med stark anknytning till Sverige garantier för rätt att uppehålla sig här, än att giva en liten grupp sådana utlänningar en privilegierad särställning. Med en sådan tolkning av motionen vill utlänningskommissionen livligt in-

stämma i densamma. Det mänskliga livet är emellertid så skiftande att det icke torde vara möjligt att i lagtext angiva när fastare anknytning skall anses vara förhanden. Lagstiftaren har även i detta avseende begränsat sig till den allmänna anvisningen i 10 § att vid bedömande av fråga om uppehållstillstånd skälig hänsyn skall tagas till vistelsens syfte och omständigheterna i övrigt, särskilt till längden av den tid utlänningsen utan längre avbrott vistats i riket. I stället har i utlänningslagen införts garantier mot ogrundade beslut om tvångsåtgärder för utlänningsavlägsnande ur landet. Dessa garantier innebära i korthet, att utlänningskommissionen är skyldig att innan sådant beslut, förpassningsbeslut, meddelas, inhämta utlåtande av en särskild nämnd, utlänningsnämnden. Finner nämnden eller någon av dess tre ledamöter att förpassningsbeslutet ej bör meddelas, äger utlänningsen besvara sig över sådant beslut hos Kungl. Maj:t i statsrådet. Vid ställningstagande till förpassningsärende har utlänningsnämnden givetvis att taga hänsyn till alla å frågan inverkan omständigheter och däribland även sådana skäl som att utlänningsen är gift med svensk kvinna. Ytterligare garantier för utlänningsens rättssäkerhet i detta avseende torde enligt kommissionens mening icke vara erforderliga.

I *utlänningsnämndens* yttrande anföres bland annat följande.

Vid den prövning, som nämnden företager i ärenden rörande beviljande av uppehållstillstånd i samband med fråga om utlänningsavlägsnande ur riket, tages hänsyn till samtliga i det enskilda ärendet föreliggande omständigheter. Då det gäller en i det personliga förhållandet så ingripande åtgärd, som förpassning ur riket i allmänhet måste innebära, fästes i synnerhet stort avseende vid de humanitära skäl, som kunna åberopas till stöd för en utlännings kvarstannande i riket. Sålunda beaktas städse av nämnden, huruvida en utlännings förpassning ur riket skulle medföra att nära anhöriga, till exempel barn eller äkta makar, skiljas från varandra samt huruvida vederbörande utlänningsen nått en framskriden ålder eller länge vistats i landet. Hänsyn tages därjämte till vederbörande utlännings anknytning till Sverige i övrigt samt hans hälsotillstånd.

Av det nu sagda framgår, att de omständigheter, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, redan nu beaktas av nämnden. En komplettering av 10 § utlänningslagen med ett stadgande av i motionen föreslaget innehåll synes nämnden med hänsyn härtill icke av behovet påkallad.

Nämnden önskar även framhålla, att en generell regel, att äktenskap med svensk kvinna skulle tilläggas avgörande betydelse i fråga om rätten för utlänningsen att här i riket vistas, synes leda till samma av motionärerna påtalade olägenheter, vilka nu förekomma i fråga om giftermål mellan svensk man och utländsk kvinna. Enligt vad nämnden under sin verksamhet iakttagit, förekommer nämligen redan nu i avsevärd utsträckning att utländska medborgare i syfte att vinna en mera gynnsam behandling ingå äktenskap med svenska kvinnor trots att i många fall förutsättningar uppenbart saknas för en mera varaktig sammanlevnad mellan makarna.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av det genom propositionen framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detta.

I syfte att skapa ökade möjligheter för utlänningsen, som är gift med svensk kvinna, att kvarstanna här i riket ha motionärerna föreslagit att i utlännings-

lagen införes en bestämmelse av innehåll, att förlängning av uppehållstillstånd för sådan utlänning icke må, så länge makarna sammanleva, vägras med mindre synnerliga skäl därtill äro. Beträffande detta förslag vill utskottet framhålla, att starka humanitära skäl i allmänhet torde tala för att en utlänning under de i motionen angivna omständigheterna får kvarstanna i Sverige. Detta innebär emellertid icke, att utskottet anser det lämpligt att införa ett stadgande härom i utlänningslagen. Ty såsom anförts i de till utskottet avgivna yttrandena gäller det vid prövning av fråga om uppehållstillstånd att beakta omständigheter av skilda slag, som kunna giva en utlänning en sådan anknytning till Sverige att han bör få vistas här. Äktenskap med svensk kvinna är givetvis en i hög grad beaktansvärd omständighet, men den kan dock icke — såsom motionärernas förslag skulle innebära — tillerkännas avgörande betydelse framför alla de andra faktorer, som kunna inverka på frågans bedömande.

Då av yttrandena över motionen vidare framgår, att såväl utlänningskommissionen som utlänningsnämnden synas hysa samma uppfattning som den, varåt utskottet här ovan givit uttryck, eller att en utlänning i det av motionärerna åsyftade fallet i allmänhet bör få kvarstanna här i riket, finner utskottet någon åtgärd i motionens syfte icke vara påkallad.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med avslag å motionen II: 252, måtte bifalla förevarande proposition nr 297.

Stockholm den 13 juni 1947.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Schlyter, Wagnsson, Ahlkvist, Ekströmer, Lindblom, Löthner, Lodenius och William Ohlsson;

från andra kammaren: herrar Rylander och Olsson i Mellerud, fru Gustafson, herrar Landgren, Gustafsson i Lekåsa, Sveningsson, Andersson i Mölndal och Skoglund i Umeå.